

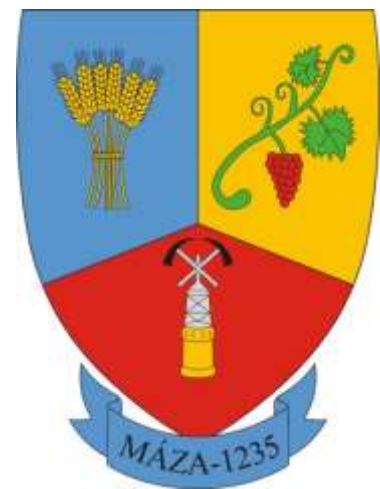
MÁZA

Településképi arculati kézikönyve

2017

MÁZA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Köszöntő	1. oldal
2. Máza bemutatása	2. oldal
<i>Településünk története</i>	
<i>Településszerkeze és településkarakterek</i>	
3. Örökségünk	6. oldal
<i>Helyi védelem alatt álló értékeink</i>	
<i>Védelemre javasolt értékeink</i>	
<i>Nevezetességeink</i>	
<i>Meghatározó zöldfelületi, táji értékek</i>	
4. Eltérő karakterű településrészek	16. oldal
5. Építészeti útmutató - ajánlások	17. oldal
<i>Beépítésre szánt terület – Falusias lakóterület</i>	
<i>Beépítésre nem szánt terület- Kisvárosias lakóterület</i>	
6. Zöldfelületi útmutató- ajánlások	27. oldal
<i>Általános ajánlás zöldfelületek tekintetében</i>	
<i>Beépítésre nem szánt területek, erdőterületek, mezőgazdasági területek</i>	
<i>Ajánlások erdőterületekre</i>	
<i>Ajánlások mezőgazdasági területekre</i>	
<i>Ajánlások vízparti sávokra, patakmentére</i>	
<i>Utcák, terek</i>	
<i>Kertek</i>	
7. Jó példák	39. oldal
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertek</i>	
<i>Tornácok</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Homlokzatképzés</i>	
<i>Részletek</i>	
8. Mai példák	49. oldal
9. Hirdetések, reklámtáblák	47. oldal
Impresszum	51. oldal

KÖSZÖNTŐ

Kedves Mázai Polgártársam!

Kedves Látogató!

Máza Településképi Arculati Kézikönyvét tartja a kezében, melyet 2017 őszén a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény által előírt módon, közösen alkottunk meg.

E kötet rendeltetése, hogy rögzítse, és követendő példaként állítsa saját magunk és minden leendő mázai lakos számára a falunk képében, „arculatában” rejlő értékeket, és útmutatásul szolgáljon a jövőben épülő mázai házak tervezéséhez és kialakításához. A kézikönyv így egyszerre Máza legjobb arcát, legszebb természeti és épített értékeit bemutató és rögzítő végrendelet, egyszerre pedig születési bizonyítványa az itt teremendő értékeknek.

Megalkotása során tehát törekedtünk arra, hogy meglássuk és megmutassuk falunk rejtett értékeit, melyek az itt élők életminőségéhez hozzájárulnak, valamint a Mázában rejlő fejlesztési lehetőségek feltérképezésére. A kötet sajátossága még, hogy elkészítése során megszólítottuk a falu minden lakóját, így biztosítva, hogy a jövő építkezései során első helyen mázai polgárok életminősége és érdekeinek érvényesülése álljon.

A nagyszerűen elvégzett közös munkáért szeretnék Önnek egész Máza nevében köszönetet mondani! Bízom benne, hogy a jövőben még többet tehetünk együtt falunkért! Addig is fogadja szeretettel Településképi Arculati Kézikönyvünket, örömteli tervezgetést kívánok!

Az további közös munka reményében üdvözlettel,

Pecze Gábor
Polgármester

MÁZA bemutatása

Máza látképe, légifotó. – Forrás: www.maza.hu

Máza Tolna és Baranya megye határán, a Kelet-Mecsek legyezőszerűen kiszélesedő völgyében húzódik meg. Mivel a Mecsek lábánál fekszik, ezért természeti szépségekben, látványban igen gazdag.

Dél felől a fokozatosan magasodó hegy zárja a látképet, észak felől pedig nyitott a táj.

A község közigazgatási területe É-D irányban hosszan elnyúló. További sajátossága, hogy két különálló belterülettel rendelkezik. Belterülete összesen 153 ha, külterülete 912 ha, melynek jelentős része erdő. Három településsel határos: Szászvár, Györe és Váralja.

Településünk története

Máza neve egyes vélemények szerint ószláv eredetű lenne, ezt látszik megerősíteni több hasonló honfoglalás előtti elnevezés is, amely ma dűlőnévként él a mai területén (pl.: Bargyag, Kandina, Nelázs, Tankó). A másik nézet szerint a mai falu nevében egy honfoglalás idején élt személy rejtőzik, aki a korabeli Velek vezér kíséretéhez tartozott. /Ő a közeli Vékény névadója./ Ami bizonyosnak tűnik, hogy Maza, vagy a nevét viselő harci alakulat részt vett Velek vezér kalandozó hadjárataiban szerte Európában.

Árpád-korban a „márciusi sört adó” királyi szolgáltató népek lakták ezt a vidéket, akik méztermékekkel, illetve méhsörrel adóztak. Ezt olvashatjuk Máza 1235-re keletkezett hamis oklevelében, amely valójában a püspök utólagos birtokigényének az igazolására készült. A település első írásos említése 1235-ből maradt fent.

A középkorban Máza határában a birtokos Koroncó család bencés monostort alapított, de a szerzetesek később Szászvárra költöztek. A török hódoltság megszűnte után a magyarok mellé ide is német családokat telepítettek. A lakosság egyharmada ma is német nemzetiségű.

Máza látképe, légifotó. – Forrás: www.maza.hu

Máza a török hódoltság ideje alatt is folyamatosan lakott volt. 1687-ben az életjelet mutató helységek sorában szerepel. A XVIII. század végétől a szomszédos településekről németek költöztek ide. A korábban hagyományos földművelésből élő település az ipari életbe az 1826-os bányanyitással lépett be. A vasúti vonal megépítésével Máza bekapcsolódott az ország gazdasági életébe, amelynek eredménye jelentős építési láz volt, valamint az

A földművelő lakosság élete a XIX. században gyökeresen megváltozott: az 1800-as évek elején szenet találtak a környéken. A bányát 1829-ben nyitották meg, s egészen az 1990-es évekig működött. 1975-ben a községet összevonták a szomszédos Szászvárral – azóta a két település gyakorlatilag össze is épült –, de 1991-ben közigazgatásilag szétváltak.

1890-es évek elején egy téglagyár alapítása. A mázai bánya 1966-ban bezárta kapuit, azonban a téglagyár a mai napig működik.

Máza címere

A címer felülről hasított háromszögletű pajzs, sárga mezejében balról vörös szőlőfürt két zöld levéllel. Kék mezejében (jobbról) 5 arany búzakaralásból kötött csokor lebeg. A harántmetszetes vörös mezőben felül két haránt egymásra helyezett természetes színű csákány, alatta sárga bányászlámpa.

A címerpajzs alatt: kék szalagon sárga betűkkel a felirat: MÁZA.

Máza kialakulása 1235-ös évre vezethető vissza. A településen már igen korán hagyománya lett a szőlőnek, illetve földművelésnek, valamint a bányászatnak.

Máza címerének története – Forrás: www.nemzetijelkepek.hu

Településszerkezet és település karakter

Máza településszerkezetének jellegzetessége, hogy két különálló belterülettel rendelkezik.

A központi belterület (déli) az erdők lábánál, a Mázai-vízfolyás völgyében alakult ki: a falu a vízfolyást közrefogva a part mentén kétutcás lett, a házak szorosan rátelepültek a kétoldali hegyoldalra. A fő utca (Kossuth Lajos u.) a történetileg kialakult, hagyományos fésűs beépítésű lakóterületekkel övezve É-D irányban a patakot kíséri. Erre csatlakoznak a szénbányászat felfejlesztését követő építési hullám nyomán kialakuló, újabb lakóterületeket felfűző utcák: az ikerházas beépítésű Alkotmány, Hunyadi és Szabadság utcákat felfűző Széchenyi utca, a Gyöngyvirág utca, valamint a 6534 sz. út mentén a Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán és Úttörő utcák. Mázán igazi településközpont nem alakult ki, az intézmények a falu területén elszórtan helyezkednek el.

Máza látképe, légifotó. – Forrás: www.maza.hu

ÖRÖKSÉGÜNK

Máza épített és táji, természeti örökségben, értékekben gazdag település. E fejezet leltár - nem csak számunkra, mázai lakosoknak, hanem az utókornak és településünk iránt érdeklődőknek is. Olyan értékeket mutatunk be, amelyek közösségünk számára fontosak és meghatározóak. Emellett természeti, táji értékek megóvását is ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint hagyományaink, tradícióink, épített értékeink védelmét.

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉRTÉKEINK

Rózsafűzér királynője templom

A temetőben álló kis templom 1912-ben épült. Külsőjén neogótikus elemek a jellemzőek.

Temetői keresztek

I. világháborús emlékmű

Az I. világháborús emlékmű, rajta az alábbi felirat olvasható: „I. világháborúban életüket vesztett mázai hősök.” A felirat alatt pedig az elesett hősök névsora látható.

Koromszói apátság romjai

A Koromszó dűlőben egy kő-, és tégladarabokkal borított dombtetőn 2003 őszén megindult az Árpád-kori kolostor régészeti feltárása. Ennek eddigi eredményei szerint egy igen nagyméretű, háromhajós bazilikás elrendezésű templomot emelt itt a Csák nemzettségéből való, később itteni birtokai után „Koromszói” nével illetett nemesi család. A 14. század közepéig bizonyosan lakták bencés, vagy pedig cisztercita szerzetesek. Az ásatás során több kegyúri sír is a felszínre került. Máza neve később még egy középkori oklevélben merül fel, mely szerint 1439-ben az akkor már püspöki birtokról két jobbágy vett részt Töttös László Jánosi falujában történő hatalmaskodásban.

A koromszói ásatás – Forrás: www.archeologia.hu

Kőkereszt

Kossuth Lajos utca 43.

Kossuth Lajos utca 36. szám

Máza helyi védelem alatt álló épületei:

- Kossuth Lajos u. 17. (1733/1 hrsz. - Lakóépület)
- Kossuth Lajos u. 19. (1734 hrsz. - lakó- és gazdasági épület)
- Kossuth Lajos u. 28. (2108-09 hrsz. - lakóépület)
- Kossuth Lajos u. 36. (2082 hrsz. - lakóépület)
- Kossuth Lajos u. 39. (1744 hrsz. lakó- és gazd. épület, kerítés)
- Kossuth Lajos u. 41. (1745 hrsz. - lakó- és gazd. épület, kerítés)
- Kossuth Lajos u. 43. (1746/1 hrsz. – lakóépület)
- Kossuth Lajos u. 89. (1792 hrsz. - lakó- és gazdasági épület)
- Kossuth Lajos u. 131. (1823 hrsz. – lakóépület)

Helyi területi védelem

Helyi védettségû utcaszakaszok:

- Kossuth L. u. 17-31. (1733/1, 1734-36/1, 1737-40 hrsz.)
- Kossuth L. u. 121-127. (1818-21 hrsz.)

Helyi védelem alatt álló lakó- és gazdasági épület (Kossuth L. u. 41.)

A Kossuth Lajos utcában számos olyan lakóépület található, amely helyi védelem alatt áll. A Kossuth 41. szám alatt található lakóépület zárt sorú beépítésben található; utcai főhomlokzata gazdagon díszített, eklektikus stílusjegyeket hordoz magán. Terméskő rakott lábazattal, szemöldökpárkánnyal, zöld zsalugáterrel. Az épület sarokköveit armírozással emelték ki.

A helyi védett épületek felújítása, bővítése csak úgy lehetséges, ha közben a hagyományos tömeg- és homlokzati arányokat, a párkány- és gerincmagasságokat valamint a nyílászárók osztását, homlokzati tagozatokat megőrizzük, ezzel is elősegítve a hagyományos építészeti karakter fennmaradását.

Különleges, barokkos homlokzattal kialakított épület. Karaktere megőrzésre javasolt.

NEVEZETESSÉGEINK

Forrás: www.sulinet.hu

Bányász emlékhely (Kossuth utca)

Tájház, helytörténeti gyűjtemény - Kossuth utca 82.

A tájház 2014-ben került átadásra. A települési önkormányzat, a német nemzetiségi önkormányzat és az ausztriai testvértelepülés közös beruházásával készült el az épület. A teremben került berendezésre a szoba és a konyha gyűjteménye. A gyűjteményből a mezőgazdasági eszközöknek nem sikerült helyet szorítani. A szobai részbe került a két ágy, a bölcső, a felöltöztetett svábruhás asszony, a varrógép, a rokka, a bársonybevonatú dívány, asztal, székek, családi és szent képek, ruhák. A konyhai részben foglalnak helyet: vitrines szekrények, polc, kályha, vizes állvány, vizes pad, gabonátároló láda, kosarak, teknők, törölközők, régi cseréptálak, készletek.

Forrás: www.sulinet.hu

MEGHATÁROZÓ ZÖLDFELÜLETI, TÁJI TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Magyarország tájfelosztásában a terület a Mecsek-hegység kistájba, a Mecsek és Tolna-Baranyai dombvidék középtájba, és a Dunántúli dombság nagytájba tartozik. A kistáj Baranya és Tolna megye területén helyezkedik el. A kistáj két nagyobb egységre osztható, a Nyugati Mecsekre, melyet a Ny-K-i csapású, tetőhelyzetekben kiemelt tönkös sasbércek sorozata jellemez, és a Keleti Mecsekre, melyre a központból kiinduló sasbércsorok jellemzők.

A területi adottságok és az éghajlat az erdőgazdálkodásnak, bizonyos kertészeti kultúráknak / szőlőtermesztés /, és kevésbé a szántóföldi növénytermesztésnek kedvez. Növényföldrajzi szempontból a kistáj a balkáni flóratartomány Pécsi flórajárásába tartozik. A terület fontosabb erdőtársulásai a csereszömörccs karsztbokor erdők, a molyhos kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek, valamint a mecseki bükkösök.

1. Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet: a településtől délre a külterület erdővel borított, ez a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet részét képezi. Területe 1977-ben lett védetté nyilvánítva. A védett terület kiterjedése 9347,5 ha, több község területét érinti. A védettség indoka és célja a területre jellemző karsztos folyamatok és formakincs, valamint a Mecsek mészkőszurdokaira jellemző életközösségek megóvása, a védett növényfajok és a hozzájuk kapcsolódó állatközösségek életfeltételeinek megőrzése. A terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság.

2. Országos ökológiai hálózat területe: ide tartoznak az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli állapotú területek, védett természeti területek, védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, továbbá érzékeny természeti területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere.

3. Natura 2000 területek: 2004 óta tartja nyilván a természetvédelem. Nem országos, hanem európai szintű kategória. Máza község közigazgatási területén a Natura 2000 terület két típusa található: Különleges madárvédelmi terület és Jelölt kiemelt jelentőségű különleges természet megőrzési területek.

4. Országos jelentőségű tájképvédelmi területként jelöli meg Máza közigazgatási területének egészét az Országos Területrendezési Terv. A törvény 2.§ 19. pontja szerint a természeti vagy kulturális örökség alapján, a kilátás-rálátás szempontból védendő tájképpel, vagy tájképi elemmel rendelkező (esetenként védett történeti tájja nyilvánított) területeket sorolja ebbe az övezetbe.

INTÉZMÉNYI ZÖLDFELÜLETEK

A Művelődési Ház és Könyvtár előtt örökzöld kiültetést találunk, amely egész évben díszít.

A Polgármesteri Hivatal épülete előtti zöldsávot rózsákkal díszítették.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

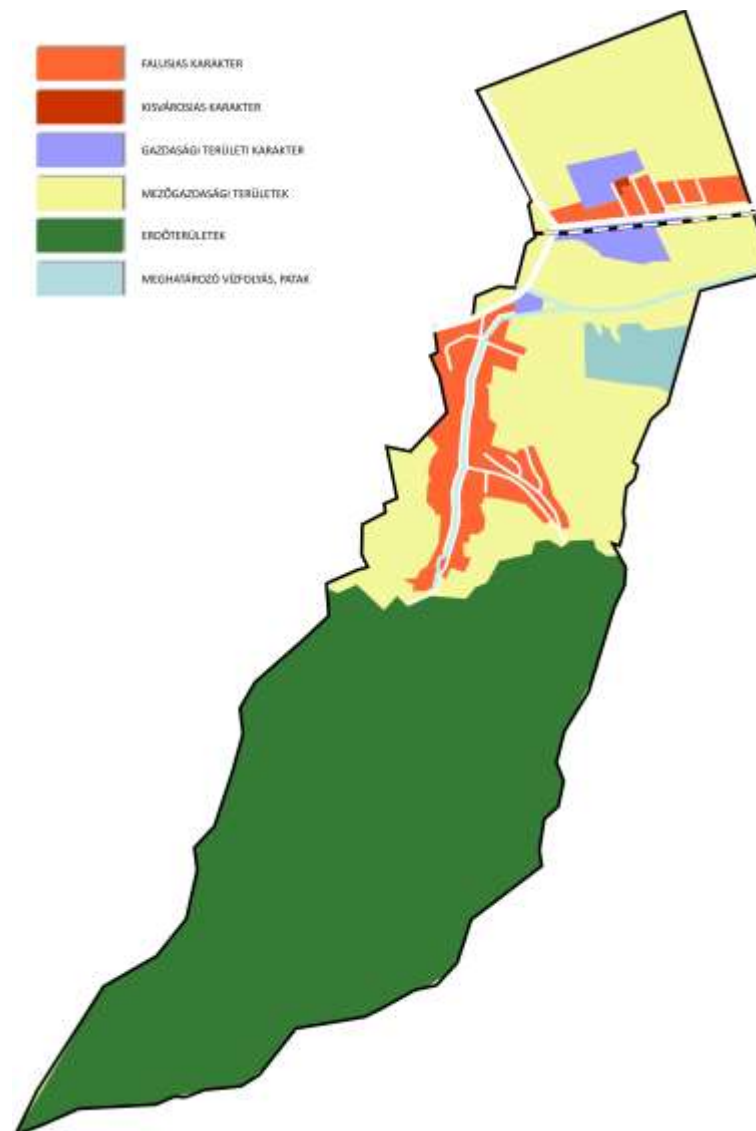
Máza közigazgatási területe az alábbiak szerint alakul: belterülete összesen 153 ha, külterülete 912 hektárt tesz ki.

Az alábbi eltérő karakterű településrészekre osztható fel:

- Beépítésre szánt területek tekintetében **falusias és kisvárosias lakóterületekre,**
- **és gazdasági területre.**

Továbbá:

- Beépítésre nem szánt területek: erdőterület, mezőgazdasági terület és meghatározó vízfolyás, patak.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ - Ajánlások

Ahhoz, hogy településünk, a település utcaképe harmonikus legyen, van néhány alapszabály, amelyet figyelembe kell vennünk lakóépületünk elhelyezésekor, kialakításakor. Mára esetében is vannak olyan kialakult helyzetek, szituációk, amelyeket figyelembe kell vennünk ahhoz, hogy a település jellegzetes arculatát megőrizzük.

Az építészeti útmutató egy olyan kapaszkodó kíván lenni, amely tartalmazza ezeket a szabályokat és segíti az építőt, építtetőt egyaránt.

A harmónia megteremtésével nem az uniformizálás a cél; sokkal inkább jelenti ez azt, hogy környezetünkre odafigyelve építkezünk; olyan lakóépületet tervezünk, amely az épített és természeti környezet adottságait figyelembe veszi, szervesen illeszkedik ahhoz.

Beépítésre szánt terület - Falusias lakóterületek

A falusias lakóterületeken jelentős számban maradtak fent a régi lakóépületek, melyek rendszerint előkert nélkül vagy nagyon keskeny előkerttel kerültek kialakításra. A kialakult beépítési mód az oldalhatáron álló, melyhez új lakóépület elhelyezésénél is igazodnunk kell. Tipikus példa erre a település fő utcája, a Kossuth Lajos utca. A házak azonos magassággal és tetőidomokkal kerültek kialakításra – ez a tipikus falusias karakter megőrzendő! A Kossuth Lajos utcára merőlegesen csatlakozó Hunyadi, Alkotmány és Szabadság utcán azonban ikres beépítéssel találkozunk, ahol ugyancsak keskeny előkert jellemző.

Ikres beépítési mód

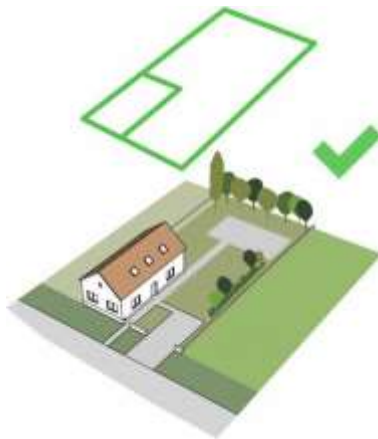

Hagyományos, oldalhatáron álló, fésűs beépítés

Telepítés

A falusias karakterű lakóterületen az épületek legtöbbször az oldalhatáron, az utcára merőleges tetőgerinccel helyezkednek el. Újonnan épült családi házunkat a telken belül ne húzzuk hátra; ne bontsuk meg ezzel az utcában már kialakult rendet!

Törekedjünk az egyszerű tömegformálásra; kerüljük a túlzott tagolást.

Magasság

Épületmagasság tekintetében is igazodjunk a kialakult állapothoz: ne építsünk az utcában meglévő lakóépületeknél magasabbat, hiszen azzal megbontjuk az utca, az épületek ritmikáját! A túl magas épületek nem illeszkednek a falusias utcaképbe, ahol az épületek földszintesek és közel azonos magasságúak.

Tetőforma és tetőhajlásszög

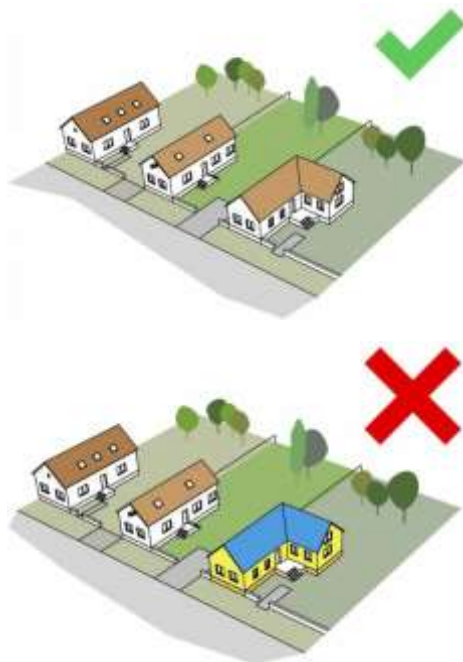
Falusias lakóterületek esetében általában elmondható, hogy az utcáson már kialakultak megfelelő tetőformát és hajlásszöget alkalmazunk - de ez akkor is 30-45 fok közé essen! Ikres beépítésnél a sátoztető, míg oldalhatáron álló beépítés esetén a nyeregtető, esetenként kontytető dominál. Minden esetben figyeljük meg, hogy környezetünkben milyen tetőidommal rendelkező házak vannak!

SZÍNEK ÉS ANYAGHASZNÁLAT

Mázán a lakóépületek színvilága és anyaghasználata igen változatos, ennek ellenére mégis jellemző rájuk egfajta visszafogottság, egymáshoz illetve a környezethez való illeszkedés. Új családi ház építésekor is vegyük ezt figyelembe: nézzük meg, hogy utcánkban milyen színű épületek találhatóak! Kerüljük a rikító, harsány homlokzatszínezést.

Anyaghasználat terén is törekedjünk a természetes, helyben előforduló, és a településen előnyben részesített anyagok használatára!

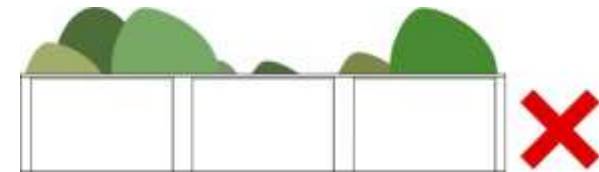

Kerítések

Máza falusias lakóterületein a maximum 1,8 méter magas, áttört jellegű kerítések jellemzőek és kívánatosak. Kerítés anyagánál – főleg lábazat tekintetében – részesítsük előnyben a helyi vagy természetes anyagokat, például terméskövet vagy téglát.

Teljesen áttört, vagy oszlopos kerítés (1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört rész) kialakítása javasolt falusias lakóterületen.

Tömör, falszerű kerítés telepítése nem javasolt.

Beépítésre szánt terület - Kisvárosias lakóterületek

Kisvárosias lakóterületek a közigazgatási területen belül is az északi belterületen helyezkednek el, közvetlenül a téglagyár közvetlen környezetében, a Téglagyár utcában. Ez a téglagyári munkavállalók területe volt.

TELEPÍTÉS

Ezen a területen a zárt sorú beépítés a jellemző, így lakóépületünk elhelyezésekor mi is ehhez igazodjunk az egységes utcakép megtartása érdekében. Épületünket ne húzzuk hátra, hanem azt a kialakult viszonyoknak megfelelően az telekvonalon helyezzük el!

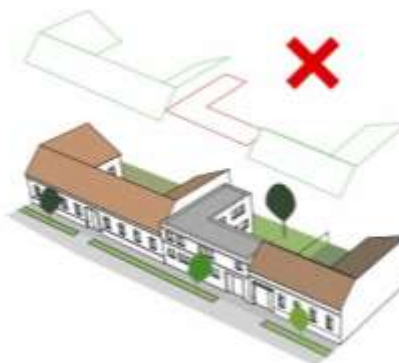
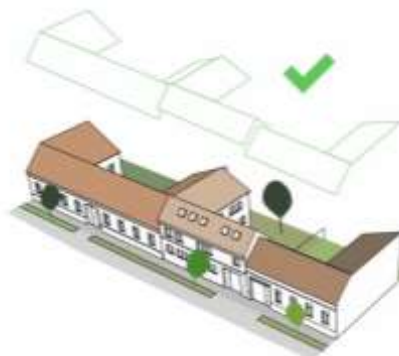
MAGASSÁG

Máza kisvárosias lakóterületén az épületmagasság 3,5 – 5,0 méter között van – igazodjunk mi is ehhez! Családi házunk magassága legyen azonos a környezetében található épületek magasságával – a túl magas ház megbontja az utcaképet, nem illeszkedik a településrészbe!

TETŐFORMA ÉS TETŐHAJLÁSSZÖG

A kisvárosias lakóterületek esetében is az egyszerű tetőforma, a nyeregtető dominál. Sem a lapostető, sem pedig a tördelt, bonyolult tetőformák nem elfogadottak ezen a településrészben!

SZÍNEK ÉS ANYAGHASZNÁLAT

A kisvárosias lakóterületek esetében is a településen hagyományos homlokzatszínezést kell alkalmazni.

Gazdasági területek

Máza gazdasági területei a közigazgatási határon belül északra találhatóak, főleg a vasútállomás környékére koncentrálnak, melyek ipari-gazdasági területfelhasználásba tartoznak. A vasútállomással szemben ipari gazdasági terület van: ez a hajdani szénosztályozó, a tevékenységére jellemző építményekkel.

A település területén jelenleg kereskedelmi, szolgáltató területfelhasználási kategóriába sorolható területek a következők:

- Máza Szellőzőberendezéseket Gyártó Kft.,
- A Völgységi patak menti raktározási funkciók,
- A vasút és a 6534 sz. út közötti területsáv raktározási funkciói,
- Máza Téglagyár és Kereskedelmi Kft.

Az északi településrész az ipari tevékenységhez való kötődés jegeit viseli magán, a téglagyár közelsége miatt. A téglagyár, mint üzemi terület a lakóterület közvetlen folytatását képezi. Mivel a téglagyár anyagnyerő helye is itt van, az agyagbánya is közvetlen kapcsolatban van a lakóterülettel.

Forrás: <http://elbiferrum.blogspot.hu/2012/06/koromszoi-apatsag-romjainal.html>

ZÖLDFELÜLETI ÚTMUTATÓ - Ajánlások

Fontosnak tartottuk, hogy ne csak az épületek, épített elemek kapcsán fogalmazzunk meg szabályokat, hanem a település zöldfelületi, közterületi vonatkozásában is lefektessünk alapelveket – hiszen a rendezett, gondozott, rendszeresen fenntartott zöldfelületek, közterületek egészségügyi szempontok mellett nem csak díszítő értékűek, hanem a testi-lelki felüdülés szinterei is, ezért minőségük kiemelten fontos.

Ilyen tekintetben is jelentősége van annak, hogy miként viszonyulunk az lakókörnyezetünkhöz, a tájhoz, amelyben élünk.

Általános ajánlások zöldfelületek tekintetében

- * Külterületet érintő fejlesztéseknél az új létesítmények telepítési helyét a „Tájak esztétikai minősítése MSZ 20372 szabvány” szerint kidolgozott tájpotenciálvizsgálat alapján lehet kijelölni, majd a megfelelő helyre épített műtárgyat a szabvány további útmutatásai alapján tájépítészeti megoldásokkal tájbailleszteni, végül a telket zöldfelületrendezési terv alapján kialakítani.
- * Bármely zöldfelületi, vagy azzal szorosan összefüggő pl. gyalogos és kerékpárút, vízgazdálkodási, közlekedés-fejlesztésnél a meglévő zöldfelületi kapcsolódásokat figyelembe kell venni, rendszerszerű tervezés javasolt.
- * A gazdálkodást össze kell hangolni a tájképvédelmi, ökológiai érdekekkel: biztosítani kell a természeti értékek megőrzését, a biológiai sokféleséget, az invazív fajok irtását, honos, tájra és termőhelyi adottságnak megfelelő fászfű növényzet ültetését, a meglévő értékes fászfű állomány jókarbantartását, különös tekintettel a régi gyümölcsfákra.
- * A település teljes közigazgatási területére vonatkozó „Favédelmi, fakivágási és fapótlási rendelet” megalkotása.
- * Egyedi tájérték kataszter elkészítése a teljes közigazgatási területre.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK – ERDŐTERÜLETEK, MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

Máza beépítésre nem szánt területét mezőgazdasági területek illetve erdőterületek teszik ki.

Ezek közül is az **erdőterületek** dominálnak, amelyek a belterülettől délre helyezkednek el. Rendeltetésüket tekintve védelmi – ezek főleg a meredek hegyoldalon találhatóak – illetve gazdasági erdők.

A **mezőgazdasági területek** mintegy körülölelik a lakóterületeket; jellemzően általános mezőgazdasági területek, kisméretű kertés mezőgazdasági területek. Az északi területekre a szántóföldi növénytermesztés jellemző, amely történelmileg alakult ki és egyben megőrzendő tájhasználat.

Ajánlások erdőterületekre

- * Ökológiai cél a meglévő erdőterületek tájidegen, agresszívan terjedő invazív fajainak visszaszorítása, őshonos növényzettel való fokozatos átalakítása.
- * A domboldalakban álló, vagy védelmi rendeltetésű (talaj) erdőknél a vízgazdálkodás menedzsment kedvező befolyásolása miatt, továbbá az talajleomosódás megakadályozása miatt természetközeli erőgazdálkodást kell kialakítani.
- * A mezőgazdasági, lakó és gazdasági területhasználattal érintkező területeken a pufferként funkcionáló szegélyzónák (cserjések, mezsgyék) megőrzése, szükség szerint kiegészítése.

Ajánlások mezőgazdasági területekre

- * A változatos tájkép és a kedvezőbb ökológiai körülmények biztosítása érdekében javasolt mezővédő erdősávok, tájfásítás, mezsgyék telepítése mezőgazdasági utak mentén, művelési táblák határain.
- * Az összeköttetés biztosítása a tájfásítás és a belterületi zöldfelületi hálózat között.
- * Javasolt cserjefajok: galagonya, kökény, csíkos kecskerágó, veresgyűrű som, húsos som, vadrózsa, jerikói lonc, csodabogyók, fagyal.
- * Javasolt fafajok: ezüsthárs, gyertyán, tölgy, virágos kőris, éger, vadkörte, alma, berkenyék.

Ajánlások vízparti sávokra, patakmentére

Máza belterülete igen nagy kiterjedésű zöldterülettel rendelkezik, hiszen a vízfolyás két partja a falut érintő teljes hosszúságában egy keskeny, elnyúló zöldterület, mely egyúttal az utca funkciót is ellátja.

Mindemellett látványfolyosónak is tekinthető, hisz mindkét oldalon domboldal emelkedik, a felnyúló kertvégekkel, azon túli rétekekkel, vagy éppen erdőszélekkel. Fontos szempont, hogy a patak partja ne épüljön be, hanem megmaradjon mintegy természetes zöldfolyosóként, amely nem csak szép látványt nyújt, hanem klimatikus szempontból is jelentős.

További ajánlás:

- * Ezekon a területeken az ökológiai szempontok kerüljenek előtérbe az ökológiai hálózat folytonossága, a biodiverzitás megőrzése, a klímaadaptáció céljából.
- * Cél a természetes növényzet megóvása, telepítése, az ökológiai folyosók szerepének további erősítése.
- * Mérnökbiológiai módszerek alkalmazása javasolt bármiféle beavatkozás esetén.

UTCÁK, TEREK

Az utcák, közterek, amellett hogy alapvetően közlekedési szerepet töltenek be, egyaránt lehetnek a szabadidő eltöltésének, hosszabb idejű tartózkodás színterei vagy közösségi találkozópontra is. Frekvenciát, látogatók, átutazók számára is jól látható helyek ezek, éppen emiatt – vagy talán ezért is – fenntartásuk, rendszeres gondozásuk kiemelt feladat.

Szép, rendezett zöldfelületekkel rendelkező településről mások is jó véleménnyel vannak. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a települési zöldfelületek biológiailag aktív felületek, a helyi klimatikus viszonyok alakításában fontos szerepük van.

KÖZTERÜLETI FÁSÍTÁS, UTCAFÁSÍTÁS

Az ingatlanok előtti zöldsáv fenntartása részben az ingatlantulajdonos feladata. Kerülhetnek ide dísznövények, de gyakoriak a fosorok is. Fajválasztás esetén elsődleges szempont, hogy a helyi klimatikus és termőhelyi adottságoknak megfelelően, a településen is előforduló és gyakran alkalmazott fajokból válasszunk.

Ajánlások települési zöldfelületekre, utcafásításra

- * Meglévő fasorok megőrzése, kiegészítése, pótlása fontos feladat!
- * Utcafásítások telepítése ott, ahol megfelelő hely áll rendelkezésre a légvezetékek, közművek figyelembevételével. Ügyelni kell a megfelelő faj kiválasztására és a telepítési távolságra!
- * Utcafásításhoz ajánlott fajok: díszalma, kőris, berkenye, juhar, hárs, vízközelben fűzfa, valamint ezek alakilag változatos fajtái, a színes lombú fajok tömeges alkalmazása az utcafásításban kerülendő!

UTCABÚTOROK MÁZÁN

Az utcabútorok, tájékoztató- és információs táblák a közterek, közparkok szerves elemei. Ezek is kaphatnak, sőt kapjanak egységes arculatot! Lehetőség szerint utcabútoraink egyféle anyagból, vagy azonos színnel kerüljenek kialakításra. Mázán a fából készült padok, táblák a jellemzőek.

KERTEK

Kertünk funkciója elsősorban a kikapcsolódás, pihenés. Telkünk azon része, amely megteremti a kapcsolatot a természettel; annak változása tetten érhető benne, hiszen minden évszakban más-más arcát mutatja.

Változatos növényalkalmazással nem csak életteret biztosítunk, de díszítő értékkel ruházzuk fel kertünket. Előkertünkbe, oldalkertünkbe ültessünk dísznövényeket, hiszen ezek telkünk láthatóbb részei, melyeket az arra járók is megcsodálhatnak.

Kertünk nem csak pihenésre szolgál, hanem funkcionálhat haszonkertként is, ha zöldségeket, gyümölcsöket vagy fűszernövényeket termesztünk benne.

Fontos szempont, hogy kertünkbe a településre jellemző, honos növényfajokat ültessünk – ezek szoktak hozzá a helyi éghajlati viszonyokhoz.

Díszes, gondozott előkertünkben nem csak saját magunk, hanem az arra tévedők is gyönyörködhetnek; jó benyomást kelthetünk, és nem utolsó sorban hozzájárulunk utcánk, településünk szép arculatához. Díszes kiültetések ingatlanunk előtti zöldsávba is kerülhetnek; érdemes olyan fajokat választani, amelyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel vagy termésükkel is díszítenek, továbbá vegyük figyelembe a különböző virágzási időszakokat.

Ha kertünket óvni szeretnénk a kíváncsi tekintetek elől, telepítsünk sövényt, melyhez lombhullató vagy örökzöld fajokat egyaránt választhatunk. A házunk elé ültetett fa nyáron árnyékot biztosít, télen pedig beengedi a napfényt. Fák, cserjék megválasztása esetén is mindig ügyeljünk az arányokra, azt házunk léptékéhez mérten válasszuk meg, és ne feledkezzünk meg a maximális magasságukról sem!

Kertünkben megjelenhetnek épített elemek, így például burkolt kerti utak, játszóeszközök, kutak is. Burkolatok esetén is figyeljünk arra, hogy a lehető legkevesebb mesterséges felület keletkezzen, hiszen úgy kevesebb helyünk marad gyepre vagy kiültetésekre, amelyek esztétikai szerepük mellett javítják a mikroklímát.

JÓ PÉLDÁK

KERÍTÉSEK

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor evválasztja azt az ingatlantól. Térfalat képez, mely lehet tömör, ha magánéletünket szeretnénk megóvni, de lehet áttört, átlátható is.

Minden településen vannak olyan anyagok vagy formák, amelyek rendszeresen visszatérnek. A történetileg kialakult, falusias településrészeken jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk, így jól látszódik az élőkert és az épülethomlokzat teljessége.

Mázán gyakran látni terméskő lábazattal álló kerítéseket, melynek gazdagon díszített kovácsoltvas kerítéselemek. Jó példája annak, hogy a hagyományos anyaghasználat megfér, sőt harmonikusan illeszkedik a modern kialakításhoz.

TORNÁCOK

A népi építészet, a falusias lakóházak egyik legjellegzetesebb eleme a tornác. A lakóház vagy ritkábban melléképület homlokzata mellé épített, oszlopokkal, pillérekkel, boltívekkel alátámasztott fedéllel ellátott térség, amely emberi tartózkodásra, munkavégzésre vagy raktározási helyül szolgál. Általánosan a tornác a ház udvari homlokzatát teljes hosszában végig kísérte.

Kialakítása igen változatos lehet: alátámasztása lehet fa oszlop vagy épített szerkezet (oszlop); lehet teljesen nyitott, vagy csak félig. Mázán több helyen is találkozhatunk díszesen faragott oszlopos tornácokkal, melyből néhányat be is mutatunk.

AJTÓK, ABLAKOK

Mázán is találkozhatunk a hagyományos kétszattú, zsalugáterrel vagy keret körüli vakolatdíszítéssel (vakolatmegvastagítással) rendelkező ablakokkal. Ezek a homlokzaton szimmetrikusan kerültek elhelyezésre.

Ezeket később felváltották az egyszerűbb, egyszattú nyílászárók.

A nagyon régi épületek nagy méretű faajtóval rendelkeztek, amelyet mára már felváltottak a keskeny ajtók.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Mázán járva a homlokzatképzésre, díszítésre, változatos szín- és anyaghasználatra rengeteg példát láthatunk. Sokféle lehetőség, apró megoldás kínálkozik arra, hogy családi házunk homlokzatát, megjelenését még egyedibbé tegyük.

Máza régi épületei részletekben gazdagok. Gyakoriak a különböző ablakkeretezések, melyet általában a vakolat megvastagításával értek el. Az épületek oldalait sokszor kiemelt armírozással látták el.

RÉSZLETEK

Nem csak homlokzatkialakítás terén kínálkozik lehetőség arra, hogy apró megoldásokkal egyedivé, díszesebbé varázsoljuk az épületet. A különböző homlokzattagolások, tetőkialakítások, oromfali nyílások, vakolathímek, kerítésdíszítések, kiegészítések.

Magánterületen álló kutak – Mázán több helyen is felfedezhetünk – főként magánkertekben – szépen megőrzött kutakat, amelyek a kertek kiegészítőjévé, díszévé váltak.

MAI PÉLDÁK

Szép az, ami érdek nélkül tetszik – tartja a mondás. De mégis mi tesz egy települést, egy utcát, egy épületet széppé?

Jó tömegarányok jó megválasztásával, harmonikus szín- és anyaghasználattal kellemes összhatást érhetünk el.

A továbbiakban olyan, településünkön található példákat mutatunk be, amelyeket követendőnek tartunk. Tükrözik a – de modern jellegével ugyanakkor kielégíti a jelenkor igényeit is.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A cégek, reklámfelületek, hirdetőtáblák ugyanúgy az utcaképhez tartoznak, mint a növényzet, a kiültetések, utcabútorok vagy az épületek – és adott esetben markánsan jelennek meg, hiszen céljuk elsősorban a figyelemfelkeltés, tájékoztatás. Gondos, megfelelő kialakítással, a harsány formák és színek elkerülésével is ugyanolyan hatékonyan hirdethetjük portékánkat – ráadásul így hirdetésünk településképbe illő lesz, nem fog rosszallást kiváltani.

IMPRESSZUM

MÁZA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.maza.hu

7351 Máza, Kossuth Lajos utca 24.

Telefon: 06-72/389-409

E-mail: mazaonk@bonet.hu

Polgármester: Pecze Gábor

Főpítész: Hajdú Csaba

főépítész emailcíme

SZERKESZTETTE: Sóti Bernadett Henrietta

SZÖVEG: Lakatos Veronika, Sóti Bernadett Henrietta

FOTÓ: Lakatos Veronika, Kordé János Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS: Lechner Tudásközpont

Máza, 2017.

FORRÁSJEGYZÉK

Felhasznált dokumentumok:

- hatályos Helyi Építési Szabályzat
- Településszerkezeti Terv és Szabályozási Tervlap

Képek:

- Borítókép: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/nemetek/maza/fotogaleria/mazai_nemetek_fotogaleria.htm
- Címer: <http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-maza.shtml>
- Máza látképe: ()www.maza.hu
- Máza látképe ():
- Településszerkezet – légifotók: www.maza.hu
- Koromszói ásatás: <http://www.turautak.com/cikkek/varak--romok/templomromok/koromszoi-apatsag-romjai--maza-.html> ,
<http://archeologia.hu/a-koromszoi-szerzetesek-titkai-maza-hataraban>
- Bányászati emlékhely:
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/nemetek/maza/fotogaleria/maza/maza_brossura_eleje.jpg
- Tájház bemutatása:
http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_nemzetisegek/nemetek/maza/maza_es_a_mazai_tajhaz_bemutatasa/maza_es_a_mazai_taj_haz_bemutatasa.htm
- Kisvárosias lakóterület – légifotó: www.maza.hu
- Gazdasági terület, téglagyár telephelye – légifotó: www.maza.hu, <http://elbiferrum.blogspot.hu/2012/06/koromszoi-apatsag-romjainal.html>

Szövegek:

- Máza címerének leírása: <http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-maza.shtml>
- Máza története: <http://funiq.hu/304-m%C3%A1za>,
http://maza.hu/letoltheto/telepulesrendezesi_terv/Maza%20felulvizsgalat%20szerk.%20terv%20leiras%20jovahagyott.pdf
- Rózsafüzér templom leíráshoz: <http://www.templomaink.hu/index.php?muv=telepules&telep=M%E1za>
- Koromszói apátság romjai: <http://www.turautak.com/cikkek/varak--romok/templomromok/koromszoi-apatsag-romjai--maza-.html>

- Tájház:
[http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/maza/maza es a mazai tajhaz bemutatasa/maza es a mazai tajhaz bemutatasa.htm](http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/maza/maza_es_a_mazai_tajhaz_bemutatasa/maza_es_a_mazai_tajhaz_bemutatasa.htm)
- Téglagyár (26. olda): <http://elbiferrum.blogspot.hu/2012/06/koromszoi-apatsag-romjainal.html>